

MAGYAR TYÚK

TÖRTÉNETE

A házityúk (*Gallus gallus domesticus*) a római kor óta jelen van a Kárpát-medencében. Az évszázadok során számos hatás érte az itt található parlagi állományokat. A XVIII-XIX. században ezek többé-kevésbé egységes típusúvá formálódtak, így ekkortól tollszínük alapján különböző fajtaváltozatokról beszélhetünk. A XIX. század végén kezdődő tudatos, és idővel egyre egységesebbé váló nemesítő munka fő erőfeszítései a testsúly és a tojásmennyiség növelésére, a tojástermelés egyenletesebbé tételére és a barna tojásszín elérésére irányultak. Az akkori leírások alapján egy diverz, de a mai fogalmak szerint is kettős hasznosításúnak nevezhető fajta volt a magyar parlagi tyúk. Ezen belül pedig elkülöníthetők voltak a fehér, sárga, kendermagos és fogolyszínű változatok, melyek idővel önálló fajtákká értek. Az azonos alapnak köszönhetően a fajták között számos küllemi hasonlóság található a mai napig. A Debreceni Egyetem AKIT DTTI-ben több évtizedes génmentési-, génvédelmi- és céltudatos tenyésztői munka eredményeként sikerült felépíteni és megőrizni a magyar tyúk mind a négy, illetve az erdélyi kopasznyakú tyúk három fajtáját, melyre Magyarországon Debrecenen kívül egyedül Gödöllőn van még példa.

JELENTŐSÉGE

- Génmegőrzés.
- Elit tenyészállat utánpótlás előállítás.

GAZDASÁGI ÉRTÉKE

- Legkeresettebb a fogolyszínű és a sárga magyar tyúk.
- A DE AKIT DTTI értékesít: tenyésztőját, napos és előnevelt csirkét, vágókakast, vágótyúkot.

DE AKIT Debreceni Tangazdaság és Tájkutató Intézet

H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.

+36-52-508-401 • E-mail: dtti@agr.unideb.hu

TARTÁSA A DE AKIT DTTI-ben

- A fajtatisztaság megtartása végett a fajták külön volierekbe kerülnek beolázasra.
- Ivararány: 1:5, 30 tyúkra 6 kakas (tartalék kakasokkal rendelkezünk).
- Tenyésztőjások jelölése: még a volierben megtörténik.
- A különböző fajta változatok tojásai a keltetőben külön tálcán vannak elhelyezve.

A MAGYAR TYÚK ÁLTALÁNOS KÜLLEMI LEÍRÁSA

- Testsúly: kakas: 2,5-3,0 kg, tyúk: 2,0-2,3 kg.
- Fej: kicsi, rövid, a koponya feltűnően domború (erősen boltozott).
- Csőr: rövid, ívelt, többen igen erős.
- Szem: élénk, kifejezésteljes, bizalmatlan tekintetű.
- Taraj: középnagy, egyenes és felfelé álló, csipkézetsége egyenletes, koponyacsonton túl erősen hátra hajlik.
- Arc: tollszőrrel igen ritkán borított olyannyira, hogy majdnem egészen csupasz.
- Füllebeny: nagy, hosszúkás, ovális alakú, finom tapintású.
- Állebegy: nagy, lekerekített.
- Nyak: a fejtől erőteljesen elszélesedő, kissé hátraszegett; a nyak töve szélesen megy át elől a mell-, hátul a hátvonalba. A nyaktollazat dús.
- Törzs: középhosszú, eléggé hengeridomú; a has kissé felhúzódtott, ami a karcsúság látszatát növeli.
- Mell: telt, kiemelkedő (előre álló), széles és meglehetősen domború.
- Szárnyak: magasan tűzött, aránylag nagy, jól kifejlett és a testhez simuló.
- Farok: magasan tartott, csukott, a test nagyságához viszonyítva nagy; a hosszú sarlótollak merész ívelésűek. A farok elhajtási szöge éles, mintegy 45 fok körüli lehet.
- Lábszár és láb: comb és lábszár középhosszú; a csontozat finom, de erős, a sarkantyú erős és befelé ívelt. Az erősen (szabályosan) ívelt lábujjak középhosszúak, szétállók és erős körmökkel vannak ellátva; számuk négy.
- Testtartás: délceg, kissé vad, bizalmatlanságot eláruló.
- Tollazat: testhez simuló, dús pehelytollazatú.
- A tojó jellemzői: a kakasétól – a testrészek kisebb arányaitól eltekintve – különösen abban tér el, hogy a tojó törzse hosszabb, miáltal a hengeridomot jobban megközelíti; a nyak töve a kakasénál karcsúbb; a hátvonal vízszintesebb és a nyak, a hát, a nyereg és a farok a tojójellegnek megfelelő lantformát veszi fel; a jól kifejlett hátsó rész az úgynevezett tojóhassal és a meglehetősen nagy párnákkal együtt sokkal terjedelmesebb, s főképp idősebb tyúkoknál nagyon mély; végül a szárnyak vízszintesebb állásúak és erősen a testhez simulók.

FAJTÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉG A DE AKIT-ban

- Génbanki állomány fenntartása.

DE AKIT Debreceni Tangazdaság és Tájkutató Intézet

H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.
+36-52-508-401 • E-mail: dtti@agr.unideb.hu

KENDERMAGOS MAGYAR TYÚK

Védelmi státusz: védett őshonos mezőgazdasági állatfajta

TÖRTÉNETE

Jász-Nagykun-Szolnok megyében a parlagi állomány kendermagos színű egyedeinek szelektálása, illetve nemesítése következtében alakult ki. A kendermagos magyar nemesítése során a plymouthot rock és a new hampshire fajtákat használták a parlagi állományokból kiválogatott kendermagosok javítására. Génmegőrző állománya ma megtalálható Gödöllőn, Keszthelyen és Hódmezővásárhelyen. A Debrecenben génmegőrzés alatt álló állomány Hódmezővásárhelyi tenyészetből származik.

JELENTŐSÉGE

- Nemzeti kincs.
- Génmegőrzés.

GAZDASÁGI ÉRTÉKE

- A köztenyésztésben visszaszorult, de az extenzív tartással, különleges húsmínőséggel összefüggésbe hozható rés piacokon lehet létjogosultsága a jövőben.
- A DE AKIT DTTI értékesít: tenyésztőját, napos és előnevelt csirkét, vágókakast, vágótyúkot.

TARTÁSA A DE AKIT DTTI-ben

- Elit állomány fenntartása.
- Tenyésztési időszak megkezdése előtt egy hónappal fajták szerint beolazva, volierekben vannak elhelyezve, mélyalmos kifutós tartásban.
- Ivararány: 1:5.
- Világítási programot alkalmazunk.
- Keltetési időszakot követően a fajták együtt vannak tartva, de ivar szerint elkülönítve.

DE AKIT Debreceni Tangazdaság és Tájkutató Intézet

H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.
+36-52-508-401 • E-mail: dtti@agr.unideb.hu

KENDERMAGOS MAGYAR TYÚK

A KENDERMAGOS MAGYAR TYÚK SAJÁTOSSÁGAI

- Csőr: csontfehér.
- Szem: narancsvörös.
- Taraj, arc, áll- és füllebeny: vérpiros.
- Láb: hússzínű, csontfehér (a sárga megengedett). A körmök fehérek vagy sárgák.
- Tollazat: mindkét ivar tollazatának alapszíne kékesszürke, amelyen a sötét, fekete színhatású, keskeny keresztcsávok váltakozó elhelyezkedése idézi elő azt az érdekes és a szemlélőre oly kedvező benyomást gyakorló, ún. kendermagos színt. Kakasoknál közismert módon a szín rendszeren világosabb, míg a tyúkok sötétebbek, ami a Z ivari kromoszómán elhelyezkedő, sávozottságot okozó gén (B) kapcsolt hígítófaktor hatásaként jelentkezik. A tollak túl világos vagy túl sötét, illetve túl finom vagy túl durva rajzolata kifogásolható.
- Tojás: világosbarna vagy barna széles varianciával.
- Tojáshozam: 140-160 db/év.
- Átlagos tojássúly: 53-55 g.
- Naposcsibék sötétszürke pehelytollakkal kelnek ki.
- Naposcsibe átlagsúly: 40,21-40,41 g.

FAJTÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉG A DE AKIT-ban

- Tojásméreték felvételezése.
- Génbanki állomány fenntartása.

DE AKIT Debreceni Tangazdaság és Tájkutató Intézet

H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.

+36-52-508-401 • E-mail: dtti@agr.unideb.hu

www.akit.unideb.hu